

Dijital Yerli Çocukların ve Dijital Göçmen Ebeveynlerinin İnternet Bağımlılığına İlişkin Algılarının Karşılaştırılması

Comparison of Digital Native Children's and their Digital Immigrant Parents' Perceptions Related to Internet Addiction

Necmi EŞGİ*

ÖZ: Bu çalışmanın amacı internet bağımlılığı açısından yaşları 12 ve 17 arasında değişen dijital yerli çocukların kendilerini ve bu çocukların dijital göçmen ebeveynlerinin de bu çocukları algılamalarının karşılaştırılmasıdır. Bu amaca yönelik Young tarafından geliştirilen ve daha önce geçerlilik ve güvenilirlik çalışması araştırmacı tarafından yapılmış olan İnternet Bağımlılık Testi (Internet Addiction Test-IAT20) ve Aile Çocuk İnternet Bağımlılık Testi (Parent Child Internet Addiction Test-PCIAT20) ölçekleri kullanılmıştır. Ölçekler 1433 çocuk ve bunların ebeveynleri olarak toplam 2866 kişiye uygulanmıştır. Çalışmada ebeveynler ile çocukların algılarının büyük bölümünün birbirinden farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Dijital yerli çocukların büyük bir bölümünün kendilerini ortalama internet kullanıcıları düzeyinde görürken dijital göçmen ebeveynlerin ise büyük çoğunluğunun dijital yerli olan çocuklarını internet kullanımının da problemlili bireyler olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Algılamalardaki farklılıkların temel nedeni ölçeklerdeki zaman kullanımı alt boyutlarında ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla zamana dayalı internet kullanımını temele alan internet bağımlılığı kavramının dijital yerliler açısından tekrar gözden geçirilmesi gereklidir. Yeni tanımlamalara dayalı Dijital yerliler için farklı internet bağımlılık ölçeklerine ihtiyaç vardır.

Anahtar sözcükler: Dijital, göçmen, yerli, internet, bağımlılık

ABSTRACT: The aim of this study was comparison of self-perception of digital native children's between the ages of 12 and 17 versus digital immigrant parents' perceptions towards their children related to internet addiction. In order to achieve this goal İnternet Bağımlılık Testi (Internet Addiction Test-IAT20) and Aile Çocuk İnternet Bağımlılık Testi (Parent Child Internet Addiction Test-PCIAT20) scales developed by Young are used. Young also conducted reliability and validity studies for these scales. These scales were completed by 1433 children and their parents which totals to 2866 people. Study revealed that perception of children differed in large from their parents. While vast majority of digital native children saw themselves as average internet users, digital immigrant parents perceived problems with their digital native children's internet use. Main reason for the differences in perception surfaced in the scales sub section related to use of time. For this reason internet addiction view based of the use time should be revisited for the digital natives. There is a need for different internet addiction scales for the digital natives based on new definitions.

Keywords: Digital, immigrant, native, internet, addiction

1. GİRİŞ

Dijital kültürleşme sürecinde bireylerin teknolojiye yararlanması, özellikle de interneti kullanmaları; sağlıklı internet kullanımı ve problemlili internet kullanımı ile ilgili tanımların yapılmasını gerekli kılmıştır. Sağlıklı internet kullanımı; interneti, bilişsel ya da davranışsal bir rahatsızlık bulunmadan, makul bir süre içerisinde, açık bir amaç için kullanmaktır. Sağlıklı internet kullanıcıları, internet iletişimiyle gerçek hayattaki iletişimi birbirinden ayırabilirler (Davis, 2001). Ancak interneti herkes bu şekilde zararsız olarak, ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda, gerektiği miktarda kullanmamaktadır. Sağlıksız internet kullanımı nedeniyle bireyler yaşantılarında olumsuzluklarla karşılaşmakta ve etkilenmektedir. Bu olumsuzlukların en belirgin olanı internet bağımlılığıdır. İnternet bağımlılığı, internet kullanımına sınırlama getirememesi, sosyal veya akademik zararlarına rağmen kullanıma devam etme ve internete ulaşımın kısıtlandığı durumlarda anksiyete duyma gibi belirtilerle kendini gösteren bir teknoloji bağımlılığı türüdür. Young "İnternet Addiction Disorder (İnternet Bağımlılığı Hastalığı)"

*Yrd.Doç.Dr., GaziOsmanPaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat-Türkiye, necmiesgi@gmail.com

kavramını gündeme getiren ilk uzmanlardan biridir. Bazı bilim insanları, bireylerin internet kullanımı ile psikososyal sağlıkları, ev ve işlerindeki olumsuz sonuçları arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir (Young 1996; Young 1997; Morahan ve Schumacher 2000; Caplan 2002). Aynı şekilde bazı araştırmalar da insanların patolojik internet kullanımı nedeniyle sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir (Pratarelli vd. 1999; Morahan ve Schumacher 2000). Ayrıca patolojik internet kullanımı ile psikososyal değişkenler (depresyon, sosyal izolasyon gibi) ve iş/evdeki olumsuz sonuçlar arasında ilişki olduğuna dair de kanıtlar vardır (Kraut & Paterson 1998; Young & Rogers 1998). Genel olarak patolojik internet kullanımı “bir insanın hayatında psikolojik, sosyal, okul ve/veya işle ilgili zorlanmalar yaratan internet kullanımı” olarak tanımlanmaktadır (Beard & Wolf 2001; Sırakaya & Seferoglu 2013). İnternet hakkındaki takıntılı düşünceler, tolerans, dürtü kontrolünün azalması, internet kullanımını durduramamak ve yoksunluk belirtileri gibi belirtiler sağlıklı internet kullanımını karakterize eden belirtiler olarak ifade edilir (Young 1999a). Morahan ve Schumacher’e (2000) göre internet bağımlılığı (İB) ya da patolojik internet kullanımı (PİK), dürtü kontrol bozukluğunun bir türüdür ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarına olan bağımlılıklara benzer fakat potansiyel olarak daha tehlikelidir. Çünkü televizyon evdeki boş zamanı doldururken buna karşılık iş, okul ve oyunun içine giren aşırı internet kullanımı kişisel ilişkileri, aile ve iş ilişkilerini değiştirir. Young’a (1999b) göre sorunlu internet kullanımı ölçütlerini şu şekilde sıralamak mümkündür: İnterneti düşünme, çevrimiçi değilken internette yapılan etkinliklerin hayalinin kurulması, gittikçe artan oranlarda internette kalma ihtiyacı, internet kullanımını azaltmak için tekrarlı girişimlerde bulunma ve başarısız olma internet kullanımını azaltırken yoksunluk belirtileri gösterme, zaman yönetimi sorunları, internette planlanandan daha fazla zaman geçirme, çevresel sıkıntı (aile, okul, iş, arkadaşlar vb. ile), internette harcadığı zaman konusunda yalan söyleme, internette bulunduğu süre içinde duygu durum değişikliği. İlgili tanımlar bir bütün olarak düşünüldüğünde internet bağımlılığının “bireyin günlük hayatını sekteye uğratabilecek sürede” internet kullanımını içerdiği söylenebilir.

Prensky (2003), dijital medya araçlarına aşına olanlarla olmayanları “dijital yerliler ve dijital göçmenler” olarak ikiye ayırır. Dijital yerliler, 1980 ve sonrasında doğan nesilden oluşmakta ve “Millennials (binyılın öğrencileri), Digital Natives (dijital yerliler), Net Generation (internet nesli), The Gamer Generation (oyun nesli), Next Generation, N-generation (yeni nesil), Cyber Kids (siber çocuklar), Homo Zappiens (zaplayan insan), Grasshopper Mind (çekirge zihin)” (Pedro 2006’dan aktaran Şahin 2009) gibi isimlerle de anılmaktadırlar. Dijital göçmenler ise, 1980 öncesinde doğmuş olan nesildir. Dijital göçmenler, dijital dünyanın içerisinde doğmuş dijital yerliler gibi sanal gerçekliğe aşına değil, sonradan uyum sağlamaya çalışan bir nesildir.

Dünyayı algılayışı tamamen farklı olan bu iki neslin davranışları teknoloji, sosyoloji, iletişim, pazarlama, siyaset gibi farklı birçok bilim dalının ilgisini çekmektedir. Bu çalışmanın amacı ise, günümüz dijital kültürü içerisindeki dijital yerli ve dijital göçmenler arasında internet bağımlılığına yönelik varsa algılarındaki farklılıklarını belirlemektir. İnternet bağımlılığına yönelik algılardaki farklılıkların daha iyi anlaşılabilmesi ve nedenlerinin belirlenebilmesi için “Dijital yerli ve dijital göçmen” kavramlarının verilmesinde fayda vardır.

Alanyazındaki, teknolojiyle büyüyen yeni nesil öğrencileri tanımlayan birçok çalışmada birçok farklı isimle ifade edilen farklı kavramları birleştirmek için, OECD tarafından gerçekleştirilen eğitim amaçlı bir projede Pedro (2006) Yeni Bin Yılın Öğrencileri (YBÖ) kavramını kullanmıştır. 1980 sonrasında doğmuş olan, dijital teknolojilerle etrafı sarılmış bir ortamda büyüyen ve dolayısıyla bu dijital teknolojileri hayatının ayrılmaz bir parçası olarak kabul eden nesle YBÖ denilmektedir. Bu nesil öğrencileri tanımlamak için iki temel özellik belirtilmektedir ki bu özellikler YBÖ ortaya çıkması için gereken fiziksel koşullardır; evinde internet erişimine sahip olmak ve son 5 yıldır veya daha fazla zamandan beri bilgisayar kullanıyor olmak (Pedro, 2006). Bu tanımdan hareketle; dünya ve Türkiye’de Yeni Binyılın öğrencilerinin ortaya çıkmasını sağlayacak koşulların oluşup oluşmadığını belirlemek için kullanılabilecek önemli istatistiklere erişilmiştir. Dünya internet kullanımı istatistiklerine göre;

2013 yılında yaklaşık olarak 7 milyar olan dünya nüfusunun 2,4 milyarının internet kullanıcısı olduğu bildirilmiştir. Bu yaklaşık olarak toplam nüfusun %34,2 sini oluşturmaktadır (IWS 2013). Dünyadaki herhangi üç kişiden en az birinin internet kullanıcısı olduğu ve internet kullanıcısı olmayanlarında internet kullanıcısı olma yolunda ilerledikleri sonucuna ulaşılabılır. Bu durum dünya genelinde bireylerin yeni bin yılın öğrencileri olma yolunda hızla ilerlediklerini göstermektedir.

Türkiye’de de durum dünya ile benzerlikler göstermektedir. 2010 yılının haziran ayı istatistiklerine göre Türkiye’de internet kullanıcısı sayısı 35 milyon kişi olarak belirlenmiştir. Bu sayı 78,7 milyon kişilik Türkiye nüfusunun % 44,4 ünü oluşturmaktadır. Türkiye’nin internet kullanıcısı sayısındaki artış 2000-2008 yılları arasında % 1225 olarak belirlenmiştir (IWS, 2013). Türkiye’de yaklaşık olarak her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olduğu söylenebilir. Bu veriler Türkiye’de internet kullanıcısı sayısının hızla arttığını ve ülkedeki bireylerin yeni bin yılın öğrencisi olma yolunda yol kat ettiklerini göstermektedir. 1980’den sonra doğan, dijital aletleri hayatlarının bir parçası olarak kabul eden, teknolojinin bir gereklilik olmasından çok günlük yaşamlarının rutin parçası olan ve bu dijital aletler ile kendine özgü dillerini oluşturan dijital yerliler, “günümüz teknolojileri ile hayata başlamış, hayatının merkezinde çevrim-içi ortamların ve yeni teknolojilerin yer aldığı, tüm günlük işlerini teknoloji ile yürüten 21. yy çocuklarından ve gençlerinden oluşmaktadır” (Bilgiç, Duman & Seferoğlu 2011; Çelen & Seferoglu 2013). Dijital yerliler doğar doğmaz sanal ortam ile uyum içerisinde oldukları ve bu bağları doğal karşılanır. Bu yüzden dijital yerliler ve dijital göçmenler arasındaki fark, interneti/dijital dünyayı kullanma algısına dayanır; ancak dijital yerli tanımında bu ayrım yapılırken sadece kültürle sınırlandırılmaz, daha güçlü olarak yaş yapısının belirleyiciliği vardır (Fritsch 2010).

Dijital yerliler, teknolojiyi “kişisel ilgi veya eğlence, sosyal iletişim, günlük kullanım (bilgi depolama veya bilgiye erişim, tren biletlerine bakma gibi...), profesyonel çalışma ve üniversite/ders çalışması olarak beş farklı bağlamda kullanmaktadırlar” (Waycott 2010’dan aktaran Bilgiç, Duman & Seferoğlu 2011). Bu özelliklerle birlikte dijital yerlilerin çevrimiçi ortamlarda öğrenmeye daha yatkın oldukları söylenmektedir. Dijital yerliler, kendilerinden önceki kuşaklardan farklı olarak birtakım temel özelliklere sahiptirler. Bu özellikler, aşağıda sıralanmaktadır (Bilgiç, Duman & Seferoğlu 2011): Bilgiye hızla erişmek isterler, metin yerine grafiği tercih ederler, bir makaleyi baştan sona doğrusal bir biçimde okumak yerine kapsül halinde rastgele okumayı tercih ederler, ciddi çalışmalar yerine oyunları tercih ederler, bilişsel yapıları sıralı değil paraleldir, aynı anda birçok işi yapmak isterler, keşfederek öğrenmek isterler.

Yukarıda sıralanan özelliklere bakıldığında dijital yerliler için bilgiye erişimde; hız, görsellik ve eğlence ön plandadır. Hızlı bir şekilde veriye ulaşırken bunun görselliği zengin, mümkünse kısa, paket veriler halinde olmasını istemektedirler. Daha çok oyun ve eğlence içerikli sayfalarda zaman geçirmeye yatkın oldukları ifade edilebilir. Sadece bir değil, aynı anda birçok konu ile ilgilendikleri için uzun süre aynı konuya odaklanmadıkları ya da odaklanamadıkları da söylenebilir.

Dijital yerli olarak nitelendirilen bu nesil, bazı kaynaklarda, 1977-1994 arasında doğan ve ‘y’ kuşağı olarak tanımlanan kuşak (bazı kaynaklar, bu kuşağın doğum yılını 2000’e kadar uzatmaktadır) ve 1999’dan sonra ortaya çıkmış olan ‘z’ kuşağı olarak görülebilmektedir. Böylelikle ‘z’ kuşağının ebeveynleri ‘x’ ve ‘y’ kuşaklarından oluşacaktır; ancak ‘y’ kuşağının ‘z’ kuşağıyla daha fazla ilişkide olacağı gelecek zamanda aradaki iletişimsel uçurumun azalacağı yönünde öngörülebılır. Dijital yerlilerin, çevrimiçi ortamları birçok alan için kullanımları onlarda farklı birtakım becerilerin gelişmesine sebep olmuştur. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır (Bilgiç, Duman & Seferoğlu 2011): Çevrim-içi öğrenme teknolojilerini düzgün bir şekilde kullanabilen, öğrenmeye ihtiyaç duyan, etkileşim ve işbirlikli öğrenmeyi anlayan ve değerini bilen, sosyal etkileşime yatkın olan, içsel kontrole sahip olan, güçlü bir akademik öz-benlik

kavramına sahip olan –kendini bilen, tanıyan–, kendi öğrenme sürecini bağımsız idare edebilme deneyimine ya da bunun için gerekli becerilere sahip olan, sosyal öğrenme ile birbirlerini gözlemleyerek öğrenebilen ve sözel yeteneğe sahip olan, bireysel değerlendirme ve grup değerlendirmesi yapabilme yeteneğine sahip olan, yazarak iletişim kurabilen, eleştirel düşünebilen ve karar verebilen bireylerdir.

Alanyazından ve daha önce yapılan tanımlardan yola çıkarak dijital yerlilerin kim olduğu, açıklanmaya çalışılmıştır. Tanımların ortak yanlarını ise teknoloji ile iç içe, hız ve görsellikten yana ve sürekli sanal ortamlarla bağlantılı olma isteği içerisinde bulundukları şeklinde ifade edilebilir.

“Dijital göçmenler –dijital yerlilerin tam tersi olarak– kayda değer herhangi bir şekilde dijital dünyaya doğmamış ve dijital hayatta yaşamayan; ama dijital dünyada kendi yolunu bulan insanlardır” (Palfrey & Gasser 2008). Dijital göçmenler, bu yeni süreç içerisinde uyum sağlamaya çalışırken birtakım alışkanlıklarından da vazgeçememektedirler. “Dijital göçmenler bu teknolojilerin kullanıldığı ortamlara uyum sağlamaya çalışan ve kendisini teknolojinin gelişimi ile yeni bir süreç içerisinde bulan bir kuşaktan oluşmaktadır” (Bilgiç, Duman & Seferoğlu 2011); ancak bunların internet ile adaptasyonunu da gerçekleştirdiği ve teknolojiyle ilişkisi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Dijital göçmenlerin teknolojiyi kullanım ve bundan faydalanma amaçları genellikle belirli bir gereksinimden kaynaklanmaktadır; ancak son zamanlarda teknolojinin hızla yaygınlaşmasıyla onlar için de bilgi edinmenin dışında eğlence, sohbet etme gibi amaçlara da hizmet etmeye başlamıştır. Yine de dijital göçmenlerin öncelikleri bu kültürün getirdiği araçlardan faydalanmaktır. En temel fark ise dijital yerlilerin bu araçlardan faydalanmaktan ziyade, onların yaşam biçimlerinin bir parçası olmasıdır.

Time’ın (BusinessWire 2012) dijital yerliler ve dijital göçmenler arasındaki medya kullanımının nasıl düzenlendiği ve söz konusu aygıtlar ve platformlar arasındaki nasıl geçiş yapıldığıyla ilgili araştırmadan çıkan sonuçlar dikkate alınmaya değerdir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, kısaca aşağıda sıralanmaktadır: a) Dijital yerlilerin 1 saat içinde televizyon, gazete, tablet bilgisayar, akıllı telefon vb. platformlar arasındaki kanallarda 27 kez geçiş yapabildiğini ortaya koymaktadır. b) Duygusal iniş çıkışları alt seviyede deneyimleyen bu kitle çok kısa sürede sıkılmakta ve havalarını değiştirmek için dikkatlerini başka bir yere vermektedirler. c) Evde, odadan odaya geçerken bile dijital yerliler (% 65), akıllı telefonları sanki bir uzvuymuş gibi yanından ayırmadan kullanmaktadır. d) Dijital yerlilerin yarısından fazlası (% 54), insanlarla konuşmak yerine mesajlaşmayı tercih ettiğini söylerken dijital göçmenlerle karşılaştırıldığında bu oran %28’e düşmektedir. Dijital yerlilerin bu hareketliliği bilinçaltına da işlemekte ve söz konusu kitle, bir konunun farklı parçalarını farklı araçlardan alabilmektedir.

Farklı ülkelerde, çocuklardaki internet bağımlılığını inceleyen (Cao & Su 2006; Esen 2009; Ghassemzadeh, Shahraray & Moradi 2008; Ozcinar 2011) pek çok sayıda çalışma vardır. Bunların büyük bir çoğunluğu belirli bir ölçek dahilinde seçilen gruptaki çocukların internet bağımlılığı olup olmadığına ve yaygınlığını ölçmeye yönelik yapılmış çalışmalardır. Ailelerin çocuklarının internet bağımlılığına yönelik görüşleri ise sadece internetin genel kullanımına yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmalarla (Bakken, Wenzel, Götestam & others 2009; Chak & Leung 2004; General Directorate of Family and Social Studies 2008; Kabakci, Odabasi & Coklar 2008; Mesch 2003; Rajani & Chandio 2004; Stefannescu, Chirita, Chirita and others 2007; Sook-Jung & Young-Gil 2007; Van Rompaey, Roe & Struys 2002; Yasser, Gabriel, Riaz Khan and others 2008) sınırlı kalmıştır.

Yapılan güncel çalışmanın iki yönden önemi vardır. Birinci nokta, çocukların kendilerini internet bağımlılığı açısından nasıl gördüklerini belirlemek ve ailelerinde çocuklarını nasıl

algıladıklarını ortaya koymaktır. İlgili alanyazında daha önce belirtildiği gibi ölçek bazlı bir karşılaştırma yapılmamıştır. İkinci önemli nokta ise internet bağımlılığının bireyin sahip olduğu kuşak farklılığı ile ilgili bir kavram olabileceği ve bu kuşak farklılıklarına göre farklı ölçütler kullanılması gerekebileceğinin sayısal olarak ifade edilmesi olarak sıralanabilir. Çünkü günümüzde internet bağımlılığı bireyin sahip olduğu yaş belirleyicisine göre tanımlanmamaktadır. İnternet bağımlılığına yönelik tanımlamalar genelde günlük yaşantıyı sekteye uğratma veya süre sınırlamalarına göre tanımlanmaktadır. Ancak bu tanımlamaların da bir anlamda güvenilirliği yapılan bu çalışma ile test edilmeye çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmanın amacı dijital göçmen olarak tanımlanan ailelerin dijital yerli olarak tanımlanan çocuklarına yönelik algıları ile dijital yerli çocukların kendilerine ilişkin algılarının belirli ölçekler aracılığıyla karşılaştırılmasıdır. Araştırma genel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli yazışmalar yapılmış ve İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına göre işlemiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın karşılaştırmalar açısından çalışma grubunu, Tokat ilinde yaşları 12-17 yaş aralığında değişen ve ilköğretim ile ortaöğretim düzeyinde farklı okullara devam eden 1433 dijital yerli çocuk ile bu çocukların 1433 dijital yerli ebeveyni oluşmaktadır. Ayrıca karşılaştırma yapılmadan önce kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlikleri 480 kişilik bir çalışma grubunda test edilmiştir. Karşılaştırmalar için toplam 3000 form dağıtılmış bunlardan 1433 çift olarak geri dönmüş ve araştırmanın veri analizinde kullanılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Ebeveynlerin çocuklarına yönelik algılarının tespiti için Aile Çocuk İnternet Bağımlılık Testi (Parent Child Internet Addiction Test-PCIAT20), dijital yerli olan çocuklarının kendilerine ilişkin algılarının tespiti için İnternet Bağımlılık Testi (Internet Addiction Test-IAT20) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler katılımcı çocuklara bir çift biçiminde dağıtılmış ve bir çift biçiminde de toplanmıştır. Kendilerinden İnternet Bağımlılık Testini doldurmaları, ebeveynlerinden birine de Aile Çocuk İnternet Bağımlılık Testini doldurtmaları istenmiştir. Çift olarak dönmeyen sonuçlar karşılaştırma çalışmasına dahil edilmemiştir.

2.3 Verilerin Analizi

Öncelikle karşılaştırmada kullanılacak iki ölçeğin Türkçe uyarlamaları, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ardından karşılaştırma çalışmalarına geçilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik sırasında yapı geçerliği için açılımlı (exploratory) faktör analizi, elde edilen faktör yapısının doğruluğunu test etmek için de doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi yapılmıştır. Karşılaştırma aşamasında ise ölçeklerden elde edilen veriler yaş farklılıkları (dijital yerli ve dijital göçmen tanımlamalarının belirleyici noktası) temele alınarak ölçeklerdeki alt boyutlar bazında karşılaştırılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği, PCIAT (20) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

Young tarafından geliştirilen Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği (1998) (Parent-Child Internet Addiction Scale, PCIAT-20), 480 kişilik bir grup da geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği (İBÖ) dört faktör altında toplanan 20 maddeden oluşmaktadır.

Birinci faktör (1., 5., 6., 16. ve 17. maddeler) kapsamındaki ifadelerin bireyin sosyalleşmesini engelleyen etmenler ile ilgili özellikleri olduğu belirlenmiş ve bu sebeple birinci faktör “*Sosyal Soyutlanma*” biçiminde isimlendirilmiştir. Sosyal soyutlanma faktörü 0.41 ile 0.54 arasında değişen faktör yüklerine sahip 5 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise % 17.05’dir.

İkinci faktör (2., 7., 8., 9., ve 18. maddeler) kapsamındaki ifadelerin işlev bozukluğuna ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple ikinci faktör “*İşlevsizlik*” biçiminde isimlendirilmiştir. İşlevsizlik faktörü 0.39 ile 0.60 arasında değişen faktör yüklerine sahip 5 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %12.03’dir.

Üçüncü faktör (3., 4., 12. ve 19. maddeler) kapsamındaki ifadelerin eksiklik ve var olmama durumunda ortaya çıkabilecek durumlara ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple üçüncü faktör “*Yoksunluk*” biçiminde isimlendirilmiştir. Yoksunluk faktörü 0.49 ile 0.63 arasında değişen faktör yüklerine sahip 4 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %11,35’ dir.

Dördüncü faktör (10., 11., 13., 14., 15. ve 20. maddeler) kapsamındaki ifadelerin durumu kontrol edememe sonrasında ortaya çıkabilecek özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple üçüncü faktör “*Kontrol Güçlüğü*” biçiminde isimlendirilmiştir. Kontrol güçlüğü faktörü 0.41 ile 0.64 arasında değişen faktör yüklerine sahip 4 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %5,77’dir.

Ölçeğin Cronbach α iç tutarlılık katsayısı 1. faktör için 0,94; 2. faktör için 0,85; 3. faktör için 0,89; 4. faktör için 0,91 ve ölçeğin bütünü için 0,91’dir. Ölçeğin Spearman Brown değeri 0,89 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Guttman Split-Half değeri ise 0,87 olarak bulunmuştur.

3.2. İnternet Bağımlılık Ölçeğine IAT (20) ilişkin geçerlik ve güvenirlik çalışması

Young (1998) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılık Ölçeği (İBÖ), Temel Bileşenler Analiz (Principle-Component Analysis) yöntemi ile elde edilen dört faktör altında toplanan 20 maddeden oluşmaktadır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları 480 kişilik bir grupta gerçekleştirilmiştir. Ölçeğe ilişkin uyarılama çalışmasında yapı geçerliği için açıklayıcı (exploratory) faktör analizi, elde edilen faktör yapısının doğruluğunu test etmek için de doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi yöntem olarak belirlenmiştir. Açıklayıcı faktör analizinde temel bileşenler analiz yöntemi, doğrulayıcı faktör analizinde ise maksimum olabilirlik yöntemi esas olarak alınmıştır. Ölçeğin güvenirliği için de iç tutarlılık katsayısını elde etmeye hedefleyen Cronbach alfa değeri ölçüt olarak değerlendirilmiştir.

Birinci faktör (1., 5., 6., 16. ve 17. maddeler) kapsamındaki ifadelerin kontrol güçlüğüne ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple birinci faktör “*Kontrol Güçlüğü*” biçiminde isimlendirilmiştir. Kontrol güçlüğü faktörü 0.40 ile 0.58 arasında değişen faktör yüklerine sahip 5 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise % 18.10’dir.

İkinci faktör (2., 7., 8., 9., ve 18. maddeler) kapsamındaki ifadelerin işlev bozukluğuna ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple ikinci faktör “*İşlevsizlik*” biçiminde isimlendirilmiştir. İşlevsizlik faktörü 0.35 ile 0.62 arasında değişen faktör yüklerine sahip 5 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %13.20’dir.

Üçüncü faktör (3., 4., 12. ve 19. maddeler) kapsamındaki ifadelerin sosyalleşmeye ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple üçüncü faktör “*Sosyal Soyutlanma*” biçiminde isimlendirilmiştir. Sosyal soyutlanma faktörü 0.48 ile 0.65 arasında değişen faktör yüklerine sahip 4 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %11,98’ dir.

Dördüncü faktör (10., 11., 13., 14., 15. ve 20. maddeler) kapsamındaki ifadelerin eksikliğe, var olmama duruma ait özellikler ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu sebeple üçüncü faktör “*Mahrumiyet*” biçiminde isimlendirilmiştir. Mahrumiyet faktörü 0.45 ile 0.69 arasında

değişen faktör yüklerine sahip 4 maddeden oluşmaktadır. İlgili faktörün açıkladığı varyans ise %8,05 ‘ dır.

Ölçeğin Cronbach α iç tutarlılık katsayısı 1. faktör için 0,91; 2. faktör için 0,87; 3. faktör için 0,89; 4. faktör için 0,90 ve ölçeğin bütünü için 0,90’dır. Ölçeğin Spearman Brown değeri 0,86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Guttman Split-Half değeri ise 0,85 olarak bulunmuştur.

3.3. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanan ölçeklerin yeni bir grupta uygulanarak karşılaştırılması

Geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanan iki ölçek Tokat ili merkezinde yaşayan ve yaşları 12 ile 17 arasında değişen 1433 dijital yerli ile bu yerlilerin ebeveynleri olan 1433 dijital göçmene uygulanmıştır. Dijital göçmenlerin %50,59’sı bayan (725 kişi), %49,41’i erkek (708 kişi) dir. Dijital yerlilerin ise %49,13’ü bayan (704 kişi), %50,87’si erkek (729 kişi) dir.

“Yaş” dijital göçmenlik ve dijital yerlilik kavramlarının en önemli belirleyicisidir. Tüm tanımlamalar gruplardaki yaş düzeylerinin farklılıklarına göre belirlenmektedir. Dolayısıyla iki (dijital göçmen ve dijital yerli) grubun karşılaştırılmasında “yaş” temele alınmış ve algılamalardaki farklılıkların, ölçeklerin hangi alt boyutlarında etkilediğinin belirlenmesinde de kullanılmıştır.

Tablo 1: Dijital Yerlilerin Kendilerine (IAT20) Ve Dijital Göçmenlerinde Dijital Yerlilere Yönelik Toplam Puanlarının Dağılımı (PCIAT20)

Puanlar	IAT		PCIAT	
	%	f	%	f
Ortalama kullanıcı birey	84	1205	10.5	148
İnternet kullanımında zaman zaman sorun yaşayan birey	10.6	153	22.7	329
İnternet kullanımı ile ilgili ciddi sorunları olan birey	5.4	75	66.8	956

*p< 0.05

Tablo 1’de görüldüğü gibi toplam puanlar arasında dijital göçmenlerin dijital yerlileri algılamaları ile dijital yerlilerin kendilerini algılamaları arasında büyük farklar vardır. Dijital göçmenlerin büyük çoğunluğu dijital yerlilerin büyük çoğunluğunu internet kullanımında ciddi sorunları olan bireyler olarak algılamakta, dijital yerlilerin büyük çoğunluğu ise kendilerini ortalama kullanıcı olarak algılamaktadırlar.

Araştırmaya katılan dijital göçmenlerin ölçekten aldıkları puanların yaş aralıklarına göre incelenmesine ait veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Dijital Göçmenlerin Yaş Aralıklarına Göre Anne-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların İncelenmesi

Varyans	Kareler toplamı	Df	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı farklılık
Gruplar arası	3451.65	3	1823.53			
Gruplar içi	176538.95	1430	158.62	17.52	.00*	50 üzeri> 40-50> 40 altı
Toplam	184256.71	1433				

*p< 0.05

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan ebeveynlerin 40 yaş altı aralıktakiler ($\bar{X}$ =79.36), 40-50 yaş aralığındakiler ($\bar{X}$ =81.48), 50 üzeri yaş aralığındakiler $\bar{X}$ =87.92) arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [F_{3-1430} =17.52, p<0.05]. 50 üzeri yaş aralığındaki ebeveynlerin puanı 40-50 yaş aralığındakilerden; 40-50 yaş aralığındakilerin ise 40 altı yaş

aralığındakilerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Dolayısıyla ailelerin internet bağımlılığı ile ilgili düşüncesi bulundukları yaş aralığına göre anlamlı farklılık göstermektedir denilebilir.

Ayrıca 40 yaş altı ebeveynler ve onların çocuklarının ($r=.004$, $p>.05$) almış oldukları puanlar, 40-50 yaş aralığı ebeveynler ve onların çocuklarının almış oldukları puanlar ($r=.026$, $p>.05$), 50 yaş üstü ebeveynler ve onların çocuklarının almış oldukları puanlar ($r=-.034$, $p>.05$) arasındaki korelasyonlar dikkat çekicidir. Korelasyon katsıysı, aile yaş düzeyi ile çocuklarının puanlarının ters orantılı olduğunu göstermiştir. Bir başka deyişle ebeveynlerin yaşı artarken puanlar arasındaki korelasyon düşmekte, yaş ilerledikçe ailelerin görüşleri çocuklarınkinden uzaklaşmaktadır. Bu durum da ortalamalardan elde edilen verileri destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş aralıklarına göre ölçekten aldıkları puanların ölçeğin alt boyutlarına ait verilerin analizi Tablo 3’de sunulmaktadır.

Tablo 3. Dijital Göçmenlerin Yaş Aralıklarına Göre Anne-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği’nin Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş Aralığı	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
1. faktör	40 yaş altı	368	183.13	6	4.56	0.03*	50 üzeri> 40-50> 40 altı
	40-50 yaş	671	198.32				
	50 üzeri	394	213.34				
2. faktör	40 yaş altı	368	171.23	6	5.89	2.45	-
	40-50 yaş	671	174.82				
	50 üzeri	394	176.11				
3. faktör	40 yaş altı	368	165.67	6	7.13	3.97	-
	40-50 yaş	671	169.94				
	50 üzeri	394	172.35				
4. faktör	40 yaş altı	368	185.23	6	3.87	0.15	-
	40-50 yaş	671	187.19				
	50 üzeri	394	199.34				

*p < 0.05

Tablo 3’de görüldüğü üzere dijital göçmenlerin Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği’nin alt boyutlarına ilişkin elde edilen veriler, birinci faktör ile ebeveynlerin yaş aralıklarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$). Dijital göçmenlerin yaş aralığı 40 yaş altı (183,13), 40-50 yaş aralığı (198,32) ve 50 yaş üzeri (213,34) olanlar içerisinde internet bağımlısı olma bulgusu yaş aralığı arttıkça artmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olan ebeveynlerin puan ortalamalarının daha yüksek olması, onların geçirdikleri yaşantı ve teknoloji çağına uyum süreçleri ile ilgili olabileceği gibi ayrıca kendi dönemlerine ait deneyimleriyle de bağlantılı olabilir. Ayrıca sosyal soyutlanma şeklinde isimlendirilen ölçeğin birinci faktöründeki maddeler “geçirilen zaman” üzerine odaklanmıştır. Dijital göçmenler ile dijital yerliler için internette geçirilen makul sürenin değişeceği göz önüne alındığında bu şekilde bir bulguya ulaşılmaması oldukça anlamlı olacaktır.

Araştırmaya katılan dijital yerlilerin ölçekten aldıkları puanların yaş aralıklarına göre incelenmesine ait veriler Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4. Dijital Yerlilerin Yaş Aralıklarına Göre İnternet Bağımlılık Ölçeği’nden Aldıkları Puanların İncelenmesi

Varyans	Kareler toplamı	Df	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	8742.12	9	1913.72	29.31	.21	-
Gruplar içi	156438.83	1424	197.68			
Toplam	172456.92	1433				

p < 0.05

Tablo 4’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan dijital yerlilerin 12-13 yaş aralığındakiler ($\bar{X}$ =69.37), 14-15 yaş aralığındakiler ($\bar{X}$ =71.82) ve 16-17 yaş aralığındakiler ($\bar{X}$ =73.91) arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$F_{9-1424}=29.31$, $p>0.05$]. Dolayısıyla dijital göçmenlerin kendilerin internet bağımlısı olarak görmedikleri bulguya ulaşıldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan dijital yerlilerin yaş aralıklarına göre ölçekten aldıkları puanların ölçeğin alt boyutlarına ait verilerin analizleri Tablo 5’de sunulmaktadır.

Tablo 5. Dijital Yerlilerin Yaş Aralıklarına Göre İnternet Bağımlılık Ölçeği’nin Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş Aralığı	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
1. faktör	12-13 yaş aralığı	357	175.21	4	7.84	0.92	-
	14-15 yaş aralığı	591	178.49				
	16-17 yaş aralığı	485	179.31				
2. faktör	12-13 yaş aralığı	357	154.32	4	8.53	2.45	-
	14-15 yaş aralığı	591	156.91				
	16-17 yaş aralığı	485	159.53				
3. faktör	12-13 yaş aralığı	357	161.24	4	11.42	3.97	-
	14-15 yaş aralığı	591	165.48				
	16-17 yaş aralığı	485	167.17				
4. faktör	12-13 yaş aralığı	357	179.38	4	5.23	1.33	-
	14-15 yaş aralığı	591	181.76				
	16-17 yaş aralığı	485	183.45				

$p < 0.05$

Tablo 5’de görüldüğü üzere dijital yerlilerin İnternet Bağımlılık Ölçeği’nin alt boyutlarına ilişkin elde edilen veriler, yaş aralıklarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Dijital yerlilerin yaş aralıklarına göre kendilerini internet bağımlısı olarak görme bulguları anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu durum dijital yerlilerin bulundukları çağa ayak uydurmaları ve yaşantılarının gerektirdiklerini yapmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Şöyle ki ödev ve araştırmalarını internette yapmaları, sosyal paylaşımları için sanal ortamlarda zaman geçirmeleri, oyunlarını internet ortamında oynamaları ve hatta kimi zaman alışverişlerini dahi internet üzerinden yapmaları internet ortamında geçirdikleri süreyi artırmakta, onlara doğal gelebilecek ve olmaları gereken bir sürecin parçası şeklinde yaşamlarını devam ettireceklerdir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

İnternet günümüzde alışverişten, eğitime kadar pek alanla insan hayatının rutin akışı içerisine girmiştir. Doğal olarak bu akış içerisinde de insanların geçmişte kullandıkları alışkanlıkları, algılamaları, değer yargıları hatta öğrenme biçimleri bile etkilenmektedir. İnsanlar arasındaki kuşak farklılıkları internet teknolojisinin günlük hayata entegre olması ile daha belirgin hale gelmiştir. İnternet teknolojisine göre kuşaklar 1980 yılından önce doğanlar (dijital yerli) ve sonra doğanlar olarak (dijital göçmen) iki kuşağa ayrılmış durumdadır. Bu kuşaklarında kendilerine özgü birbirinden ayrılan algılama, öğrenme ve yaşam tarzları vardır (Davis 2001; Fritsch 2010; Palfrey & Gasser 2008; Prensky 2001; Yenilmez & Seferoglu 2013). Sağlıklı internet kullanımı; interneti, bilişsel ya da davranışsal bir rahatsızlık bulunmadan, makul bir süre içerisinde, açık bir amaç için kullanmaktır. Sağlıklı internet kullanıcıları, internet iletişimiyle gerçek hayattaki iletişimi birbirinden ayırabilirler (Davis 2001). Ancak interneti herkes bu şekilde zararsız olarak, ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda, gerektiği miktarda kullanmamaktadır. Sağlıksız internet kullanımı nedeniyle bireyler yaşantılarında olumsuzluklarla karşılaşmakta ve etkilenmektedir. Bu olumsuzlukların en belirgin olanı internet bağımlılığıdır. İnternet bağımlılığının genel olarak bireyin hayatını sekteye uğratacak biçim ve zaman diliminde internet ve internet teknolojisine bağlı uygulamaları kullanmaları olarak tanımlamak yanlış

olmayacaktır. Young (1996) internet bağımlılığının görüldüğü bireylerin parasal, akademik, mesleki ve sosyal sorunlar yaşadıklarını, internet bağımlılığının görüldüğü bireylerin genç ve çocuklardan oluşması durumunda ise etkisinin daha yıkıcı ve kalıcı olabileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla bireylerde ve özellikle dijital yerli olarak tanımlanan çocuklarda internet bağımlılığının tanımı ve belirlenmesi günümüz dünyasında önemlidir. İnternet bağımlılığının belirlenmesi için geliştirilmiş internet bağımlılık ölçekleri vardır, Bunlardan en bilinenleri Young (1998), Griffiths (1999) ve Kandell (1998) tarafından geliştirilen internet bağımlılık ölçekleridir. Bu ölçeklerden Young (1998) tarafından geliştirilen internet bağımlılık ölçeğinin bireylerin kendilerini değerlendirmelerine imkan veren internet bağımlılık testi (Internet Addiction Test-IAT20) ve ailelerin çocuklarını değerlendirmelerine imkan veren Aile- Çocuk İnternet bağımlılık testi (Parent-Child Internet Addiction Test-PCIAT20) olarak iki versiyonu bulunmaktadır. Yapılan çalışmada dijital yerli olarak tanımlanan çocukların kendilerini ve dijital göçmen olarak tanımlanan ebeveynlerinin de çocuklarını internet bağımlılığı açısından nasıl algıladıkları karşılaştırılmıştır. İnternet bağımlılık testi (IAT 20) ve Aile-Çocuk İnternet bağımlılık testi (PCIAT20) ölçeklerinin geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Daha sonra her iki ölçek sonuçları aynı aileye mensup çocuk ve ebeveynler eşleştirmesinde yeni bir çalışma grubunda karşılaştırılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre her şeyden önce dijital yerli olan çocukların, dijital göçmen olan ebeveynlerine göre kendileri ile ilgili bir duruma farklı anlamlar yükledikleri, bir başka deyişle gerçekten de bu kuşaklar arasında özellikle teknolojinin kullanılması ve anlamlandırılması konusunda farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Böyle bir tespitin ardından dijital yerli çocukların büyük bir bölümünün kendilerini ortalama internet kullanıcısı düzeyinde görürken dijital göçmen ebeveynlerin ise büyük çoğunluğunun dijital yerli olan çocuklarını internet kullanımının da problemlili bireyler olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadaki bu durum araştırma sınırlılıkları ve tekrar edilmesi gerekliliği gibi varsayımları hatırdan çıkarmadan, dijital yerliler için internet bağımlılığı tanımlamasının dijital göçmenlerden farklı yapılması ve ölçülmesi gerektiğini işaret etmektedir. Çocuklar ile ailelerin görüşlerinin farklılıkları daha çok internet üzerinde zaman geçirme süresi üzerine odaklanmıştır. Nitekim aile çocuk ölçeğinin birinci faktörü zaman odaklı maddeler içermektedir. Dijital göçmenler ile dijital yerlilerin internet bağımlılığı algılarının farklı çıkmasının en belirgin nedeni internette geçirilen sürenin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu noktada bir anlamda dijital yerliler dijital göçmenlerin gözlüğü ile görülmekte ve belki de hayatlarının akışında normal eylemler gerçekleştirirken aileleri tarafından internet bağımlısı olarak algılanmaktadırlar. İnternet bağımlılığı ile ilgili alanyazın incelendiğinde (Beard & Wolf, 2001; Griffiths 1999; Kandell 1998; Kraut & Paterson 1998; Sırakaya & Seferoglu 2013; Young & Rogers 1998) daha çok günlük yaşantıyı sekteye uğratacak ölçüde problemlili internet kullanımı ve kullanım süresi ifadeleri yer almaktadır. Time (BusinessWire 2012) dergisinin yaptığı çalışmada internetin kullanım süresi ve miktarı dijital yerli ve dijital göçmen sınıflamasına giren bireylerde farklılık gösterdiği vurgulanmaktadır. Yaşantılardaki bu farklılıklar algılamalardaki farklılıkları da peşi sıra getirmektedir. Nitekim yapılan bu çalışma da bir boyutu itibarıyla bu kanıyı destekler niteliktedir. Dijital yerliler için farklı tanımlamalar ve internet bağımlılık ölçeklerine ihtiyaç vardır. Bireylerdeki tutum ve davranışların süreç içerisinde değişebileceği gerçeğinden yola çıkarak, geliştirilen ya da uyarlanan tüm ölçeklerin uzun vade de geçerli ve güvenilir bir yapı sergileyemeyeceği daima göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, uyarlaması yapılan Aile-Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeği ve İnternet Bağımlılık Ölçeği'nin de süreç içerisinde farklı örneklemeler üzerinden yeniden yapı geçerliliği ve güvenirlik çalışmalarının yapılması önemle önerilmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Bakken, I. J., Wenzel, H. G., Götestam, K. G., Johansson, A., & Øren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: A stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50, 121–127.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 3(4), 377-380.
- Bilgiç, H. G.; Duman, D., & Seferoğlu, S. S. (2011). *Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri*. Akademik Bilişim 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya. [Çevrimiçi: http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/AB11_Bilgiç-Duman-Seferoglu_DijitalYerliler_ve_CIO.pdf], Erişim tarihi: 06.06.2013.
- BusinessWire (2012). *Time Inc. Study reveals that “digital natives” switch between devices and platforms every two minutes, use media to regulate their Moo*. [Available online at: <http://www.businesswire.com/news/home/20120409005536/en/Time-Study-Reveals-“Digital-Natives”-Switch-Devices>], Retrieved on 19.06.2013.
- Chak, K., Leung L. (2004) Shyness and locus of control as predictors of Internet addiction and Internet use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*; 7, 559–570.
- Cao, F., & Su, L. (2006). Internet addiction among Chinese adolescents, *Child: Care, Health and Development*, 33(3), 275-281.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553–575
- Çelen, F. K., & Seferoglu, S. S. (2013). Investigation of elementary school students' opinions related to unethical behavior in the use of information and communication technologies. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 417-421.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187-195.
- Esen Kiran, B. (2009). Predicting Internet addiction in adolescents by several variables *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 1331-1340.
- Fritsch, Tobias (2010). Actor models and digital natives: An empiric research approach for online communities. Unpublished masters thesis. Almanya. [Available online at: http://books.google.com.tr/books?id=um0lrguewUoC&pg=PA21&dq=digital+natives+digital+immigrants&hl=tr&sa=X&ei=wFVIUdnSBKS47Aa0_YHwDg&ved=0CFQQ6AEwBw#v=onepage&q=digital%20natives%20digital%20immigrants&f=false], retrieved on 10.06.2013.
- General Directorate of Family and Social Studies (2008). *İnternet Kullanımı ve Aile Araştırması (Internet use and Family Research)*. Ankara: İsmat Yayıncılık.
- Ghassemzadeh, L. M. A., Shahraray, M., & Moradi, A. (2008). Prevalence of Internet addiction and comparison of Internet addicts and non-addicts in Iranian high schools. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(6), 731-733.
- Griffiths, M. D. (1999). Internet addiction: Fact or fiction?, *The Psychologist*, 12, 246-250.
- Internet World Stats IWS (2013), World Internet usage and population statistics. [Available online at: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>], Retrieved on 15.06.2013.
- Kabakci, I.; Odabasi, H. F., & Coklar, A. N. (2008). Parents' views about Internet use of their children. *International Journal of Education and Information Technologies*, 2(4), 248-255.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *Cyberpsychology and behavior*, 1, 11–17.
- Kraut, R., & Paterson, M. (1998). Internet paradox. *American Psychologist*, 53, 1017-1031.
- Mesch, G. S. (2003). The family and the internet: The Israeli case, *Social Science Quarterly*, 84(4), 1038-1050.
- Morahan, M. J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Ozcinar, Z. (2011). The relationship between Internet addiction and communication, Educational and physical problems of adolescents in North Cyprus. *Australian Journal of Guidance and Counseling*, 21(1), 22–32 .
- Palfrey, J., & Gasser, U (2008). Born digital. Understanding the first generation of digital natives. Basic Books, A Member of the Perseus Books Group: New York.

- Pedró, F. (2006). *The new millennium learners: Challenging our views on ICT and learning*. OECD-CERI [Available online at: <http://www.oecd.org/dataoecd/1/1/38358359.pdf>], Retrieved on 01.07.2013.
- Pratarelli, M., Browne, B., & Johnson, K. (1999). The bits and bytes of computer/internet addiction: a factor analytic approach. *Behavior Research Methods, Instruments, and Computers*, 31, 305-314.
- Prensky, M. (2003). *Has growing up digital and extensive video game playing affected younger military personnel's skill sets?* Paper presented at the IITSEC 2003.
- Rajani M. K., Chandio M. S. (2004). Use of Internet and its effects on our society, *Proceedings of National Conference on Emerging Technologies*, pp.157-161. [Available online at: <http://www.szabist.edu.pk/NCET2004/>], Retrieved on September 22, 2011.
- Sırakaya, M. ve Seferoglu, S. S. (2013). Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanımlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(1), 356-368.
- Sook-Jung, L. M. A., & Young-Gil, C. M. A. (2007) Children's Internet use in a family context: Influence on family relationships and parental mediation. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(5), 640-644.
- Stefannescu, C., Chirita V., Chirita R., & Chele G. (2007). Network identity, The Internet addiction and Romanian teenagers. *Proceedings of the 4th WSEAS/IASME International Conference on Engineering Education*, pp. 206-210. Agios Nikolaos, Crete Island, Greece, July 24-26.
- Şahin, M. C. (2009). Yeni bin yılın öğrencilerinin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 155-172. [Çevrim-içi: https://www.anadolu.edu.tr/arastirma/hakemli_dergiler/sosyal_bilimler/pdf/2009-2/2009_02_08.pdf], Erişim tarihi: 13.05.2013.
- Van Rompaey, V., Roe K., & Struys K. (2002). Children and the Internet: Adoption in the Family Context, *Communication & Society*, 5(2), 189-206.
- Yasser Khazaal, Gabriel Thorens, Riaz Khan, and others (2008). French validation of the Internet addiction test. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(6), 703-706
- Yenilmez, Y. ve Seferoglu, S. S. (2013). Sanal zorbalık ve öğretmenlerin farkındalık durumlarına bir bakış. *Eğitim ve Bilim [Education and Science]*, 38(169), 420-432.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S. (1997). *What makes the internet addictive: potential explanations for pathological internet use*. Yayınlanmış Amerikan Psikoloji Örgütü 105. yıl Konferansı Semineri, Washington, D.C.
- Young, K. S. (1998). *Center for Internet addiction. Internet addiction test (IAT)*. [Available online at: http://www.netaddiction.com/resources/internet_addiction_test.htm], Retrieved on 26.11.2012.
- Young, K. S., & Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 1, 3-8.
- Young, K. S. (1999a). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. In L. Van de Creek, & X. Jackson, *Innovations in clinical practice: a source book*, 17, 19-31. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, K. S. (1999b). Internet addiction: evaluation and treatment. *Student British Medical Journal*, 7, 351-352.

EKLER

Ek 1: Aile-Çocuk İnternet Bağımlılığı (PCIAT 20) ölçeği Sosyal Soyutlanma alt faktörüne ait ölçek maddeleri

AİLE-ÇOCUK İNTERNET BAĞIMLILIK ÖLÇEĞİ						
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise “Devamlı (5)” , hiçbir zaman doğru değilse “Hiçbir Zaman (0)” olacak şekilde işaretleme yapınız. Lütfen her bir maddeyi okuyunuz ve doğru bir şekilde cevaplayınız...	Uygun Değil (0)	Nadiren (1)	Ara Sıra (2)	Çoğunlukla (3)	Çok Sık (4)	Devamlı (5)
1-Hangi sıklıkla çocuğunuz aile üyeleri ile vakit geçirmek yerine internette zaman harcamayı tercih eder?	0	1	2	3	4	5
5. Hangi sıklıkla çocuğunuz internetteki kullanıcılarla yeni arkadaşlıklar kurar?	0	1	2	3	4	5
6. Hangi sıklıkla çocuğunuz odasında yalnız başına bilgisayarda oyun oynayarak zaman geçirir?	0	1	2	3	4	5
16. Hangi sıklıkla çocuğunuz yapmaktan hoşlandığı hobi ve/veya dışarıda bir etkinlik yapmak yerine internette zaman geçirmeyi seçer?	0	1	2	3	4	5
17. Hangi sıklıkla çocuğunuz arkadaşları ile birlikte dışarı gitmek yerine internet ortamında zaman geçirmeyi seçer?	0	1	2	3	4	5

Extended Abstract

Internet as the most important information source and communication tool with great advantages to its users has an unavoidable place in people's lives. While it is true that, digital native children are more capable of using internet then their digital immigrant parents nowadays, excessive or misuse of internet creates many problems. Internet became an “addiction” to many people beyond being an information and communication resource. The aim of this study was comparing self-perceptions of digital native children's between the ages of 12 and 17 versus digital immigrant parents' perceptions towards their children related to internet addiction. In order to achieve this goal IAT (20) and PCIAT (20) scales, developed by Young, are used. Conducted study is important for two reasons. First reason is to find how children see themselves in terms of internet addiction and to demonstrate how parents perceive their children. There haven't been any survey based studies in the literature on these matters. Second reason is to determine quantitatively whether internet addiction could be a generation related concept and measurement may require different scales based on generational differences.

Today, internet addiction is not defined based on individual's age group. Definitions of internet addiction are based on the amount of internet use that will deteriorate the daily life and time limitations. In a way this study tried to test the validity of these definitions. Both scales were adapted to Turkish. After the adaptation, reliability and validity studies were conducted with proper permissions. The study was a survey study. Participation to study was voluntary. Validity and reliability study was conducted on 480 participants. After the validity and reliability study, scales were implemented on 1433 pairs of student and parent. Pair of internet addiction scales was distributed to each student, internet addiction scales were completed by the students; and parent children internet addiction scale was completed by one of the parents. During the validity and reliability study exploratory factor analysis was conducted to determine construct validity; and confirmatory factor analysis was conducted to determine the validity of the determined factors. During the comparison stage the results from the scales were compared based on age groups (which determine the digital natives and digital immigrants) for each sub factor. Internet Addiction Scale had 20 items which can be categorized under four factors based on Principle-Component Analysis. Cronbach α internal consistency coefficient for the first factor was 0.91; second factor is 0.87; third factor is 0.89; fourth factor was 0.90; and for the whole scale was 0.90. Spearman Brown value for the scale was 0.86. Guttman Split-Half value for the scale was 0.85. Parent Children Internet Addiction Scale had 20

items which can be categorized under four factors. Cronbach α internal consistency coefficient for the first factor was 0.94; second factor is 0.85; third factor is 0.89; fourth factor was 0.91; and for the whole scale was 0.91. Spearman Brown value for the scale was 0.89. Guttman Split-Half value for the scale was 0.87.

First of all, based on the results of the study it was determined that digital native children evaluate their situation different than their digital immigrant parents. In another words, it was determined that, there is a real difference between these generations especially in terms of technology use and assigning meaning to technology. After this finding, we concluded that while digital native children saw themselves as an average internet users, vast majority of digital immigrant parents perceived problems with their digital native children's internet use. This suggests that there is a need for different definitions and measurement methods of internet addiction for digital natives than digital immigrants, without ignoring the limitations of this study and value of repeated studies. The different perceptions of children and their parents focused on especially time spend on the internet. Such as, first factor of the parent children internet addiction scale includes time related items. The major reason for the different perception of digital natives and immigrants was determined as different justifications of time spend on internet. As a result digital natives are seen from the perspective of digital immigrants and while they are acting normally on their daily lives they are perceived as internet addictive by their parents. Study revealed that perception of children differed in large from their parents. While vast majority of digital native children saw themselves as an average internet users, digital immigrant parents perceived problems with their digital native children's internet use. While this study reveals digital natives and digital immigrants perceive internet addiction differently it also indicates that internet addiction should be defined differently for digital natives and digital immigrants. The difference between the children and the parents focused more on the time spend on the internet. The literature on internet addiction is based on the amount of internet use that will deteriorate the daily life and times spend on the internet. However these amount and time differ in perception of digital natives and digital immigrants. As such this study supports this claim. There is a need for new internet addiction scales for digital natives. Especially, there is a need for a new internet addiction definition for digital natives.

Kaynakça Bilgisi

Eşgi, N. (2013). Dijital yerli çocukların ve dijital göçmen ebeveynlerinin internet bağımlılığına ilişkin algılarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(3), 181-194.

Citation Information

Eşgi, N. (2013). Comparison of digital native children's and their digital immigrant parents' perceptions related to internet addiction [in Turkish]. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Hacettepe University Journal of Education]*, 28(3), 181-194.